

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:299

av Cecilia Widegren (M)

Insatser mot spelberoende

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser mot spelberoende.

Motivering

En missbrukare är för de flesta av oss en utmärglad narkoman med en spruta instucken i armvecket. Den bilden markerar missbrukets slutstation. På resan dit har många gränser passerats, ofta utan att anhöriga till missbrukaren uppmärksammat dem.

För den som är spelmissbrukare är behovet av pengar akut och behovet av ständigt mer pengar är överskuggande. Det är rent av oftast det enda tecknet på missbruket. Men med ökat missbruk kan den sociala situationen snabbt bli ohållbar. Missbruket uppdagas ofta först när privatekonomin är så eroderad att missbrukaren och de anhöriga står på ruinens brant. Både hus och hem kan då vara borta.

Samhällets ansvar att hjälpa dem som fastnar i missbruk är stort. När det gäller spelmissbruk är ansvaret extra stort då vi i Sverige fortfarande har ett statligt spelmonopol.

Enligt uppgifter från riksdagens utredningstjänst, RUT, har omkring 2 procent av befolkningen i åldern 15–74 år ett spelmissbruk och ytterligare cirka 7–8 procent har riskabla spelvanor. Detta motsvarade cirka 130 000 spelmissbrukare, som har svårt att kontrollera sitt spelande och där spelandet fått allvarliga följder.

Det är bra och ett steg i rätt riktning att Svenska Spel infört ett obligatoriskt spelkort som syftar till att man ska få en bättre överblick över sitt spelande. Detta leder förhoppningsvis till att det blir lättare att behålla kontrollen över sitt spelande. Svenska Spel är skyldiga att följa personuppgiftslagen (PUL). Det innebär att uppgifter om personers spelande kan komma att lämnas ut till myndigheter för att uppfylla legala krav eller i syfte att motverka bedrägerier, penningtvätt eller eventuellt fusk i samband med spel.

Samtidigt är det så att antalet människor som har problem med sitt spelande knappast har minskat. Idag är det betydligt mer än tio år sedan den senaste vetenskapliga undersökningen om spelvanor och spelmissbruk genomfördes i Sverige. Med tanke på den tekniska utvecklingen och det stora utbudet av spel på Internet kan problemen idag till och med vara större än när undersökningen gjordes.

Konsekvenserna av spelmissbruket är förödande. Det är därför bekymmersamt att lagstiftningen hittills valt att betrakta just spelmissbruk annorlunda. Medan en alkoholist eller narkoman har en oavvislig rätt till vård gäller inte detta för en spelmissbrukare. Det finns exempel på att spelare som på egen hand söker vård för sitt missbruk avvisas av ekonomiska skäl. De spelare som kommer i kontakt med socialtjänsten på grund av sin dåliga ekonomi har inte heller rätt till vård. Omsorg om den kommunala ekonomin går före vårdbehovet. Priset betalas av missbrukarna och deras familjer.

Detta är otillständigt. En ändring av ett enda ord i socialtjänstlagen skulle ge dessa människor rätt till vård. Lagen föreslås därför bli ändrad från bör till ska. De positiva effekterna är stora. Varje människa som blir fri från spelmissbruk är en mänsklig vinst och en vinst för samhället. Unga människor som halkar in i missbruk kommer lätt i kontakt med den kriminella världen. Fångas de upp i tid är de positiva effekterna enorma.

År 2009 disponerade Statens folkhälsoinstitut cirka 28 miljoner kronor för åtgärder mot spelberoende. Det är mindre än 0,6 procent av Svenska Spels vinst på nästan 5 miljarder kronor för samma period. Problemet har funnits länge och vårdbehovet är enormt. Vård med evidensbaserad kunskap finns att tillgå på flera håll i Sverige.

Samtidigt som det satsas begränsade summor på att bota spelmissbruk satsar statliga spelbolag stora summor på reklam för att locka nya spelare. För att undvika risken för

intressekonflikter mellan att locka nya spelare och hålla människor borta från beroendebeteende bör det statliga spelmonopolet ses över och öppnas för fler aktörer.

Ett sätt som bör övervägas är en försäljning av licenser för dem som vill bedriva spel i Sverige. Med försäljning av licenser får staten intäkter till idrottsrörelsen och till medel som kan användas för att ta ett socialt ansvar för spelare som fastnar i missbruk. Med licenser kommer även ett kontrollverktyg – indragning av licens – om något bolag bryter mot uppsatta regelverk.

Med fasta avgifter eller licens måste tydliga och stränga regler om åldersgräns, marknadsföring och öppenhet för myndighetskontroller införas. Att monopolet försvinner innebär inte att reglerna försvinner. Snarare kan de efterlevas hårdare när staten inte har något egenintresse.

Cecilia Widegren (M)